Nro 2.

# KURYER LITEWSKI



w WILNIE DNIA 7 STYCZNIA V. S. 1814. ROKU.

## WIADOMOSCI KRAJOWE.

*S. Peterzburg dnia 24go Grudnia v. s.*

Wódz Naczelny woysk Jenerał Infanteryi Hrabia *Barclay de Tolly* przysłał do Ministra Spraw Wewnętrznych następny opis godnego uwagi postępku dwóch Rossyyskich woiowników.

„Jenerał Leytnant Xiąże *Szczerbatow*, przecho-
„dząc przez miasto *Grossenhain*, zostawił w blizkich
„wioskach pod-officera *Mitrofanowa* i szeregowego
„*Alexandra Fiedorowa* z półku piechotnego *Tambow-*
„*skiego*, którzy, przybywszy do wsi oznaczonéy,
„dowiedzieli się od mieszkańców, że w niewielkiéy
„odległości znayduie się u brzegu rzeki *Elby* Fran-
„cuzki statek ze znaczną liczbą ludzi. Ci odważni
„woiownicy, nie zważaiąc że ich dwóch tylko było,
„przedsięwzięli uderzyć na tę łódz, a w tém za-
„miarze, wziąwszy z sobą 3ch Włościan, zbliżyli
„się pędem do brzegu, i dali kilkakrotnie ognia do
„statku, a wielkim głosem wzywaiąc niby do sie-
„bie swoich towarzyszów, przez ten podstęp i prze-
„mysł, tak wielką boiaznią przerazili znayduiących
„się tam 70 Francuzów, że ci nie czyniąc naymnie-
„szego oporu, rzucili broń i oddali się w niewolą.
„Podoficer *Mitrofanow* z towarzyszem swoim i 3ma
„mieszkańcami, nie daiąc się opamiętać nieprzyia-
„ciołom, wskoczywszy do Łodzi, zaczęli odbierać
„broń od Francuzów, i przymuszać ich do wyiścia
„na brzeg. Ci widząc, iż przez dwóch tylko żoł-
„nierzy zabrani zostali, chcieli iuż czynić nieiaki
„opór, ale nie ustraszeni woiownicy, grozbami i
„biciem, przywiedli ich wkrótce do posłuszeństwa.
„Ci waleczni żołnierze, nadgrodzeni byli od Naczel-
„nego wodza zaraz po téy sprawie znakiem woien-
„nego Orderu. Potém, po naypoddanieyszym do-
„niesieniu, Nayiaśnieyszy Imperator Nay-
„wyżey rozkazać raczył: Pod-oficerowi *Mitrofano-*
*wi* wydadź 400, a *Fiedorowu* 200 rubli, i nadto o-
statniego wynieść na stopień Pod-oficera.

(*z Poczt. Północ.*)

## WIADOMOSCI ZAGRANICZNE

### Niemcy.

*Carlsruhe dnia 22go Grudnia n. s.*

Dnia dzisieyszego Nayiaśnieyszy Cesarz Rossyyski wyiechał ztąd do woyska.

*Memel 7go Stycznia n. s.*

Gubernator Jeneralny *Zastrow* z dwóma Marszałkami podróży na przyięcie Nayiaśnieyszey Cesarzowey Rossyyskiey tu przybył. Mieszkańcy *Królewca* formuią gwardyą honorową dla tey Monarchini.

*Frankfort dnia 24go Grudnia n. s.*

Rozszerzona tu wiadomość o przeyściu *Renu* zupełnie się potwierdziła. Cesarsko Austryackie woyska w rozmaitych punktach przebyły tę rzekę: pod *Huningen*, *Lörrach*, *Alt-Breisach* i *Rheinweiler*. W tym przechodzie nie doswiadczyły żadney istotney straty.

Dziś znaczna liczba woysk Rossyyskich z tuteyszych okolic wyruszyła do górnego *Renu*. Na ich mieysce wkroczyło tu kika tysięcy milicyi Pruskiey, które jutro odpoczynek mieć maia, a potém udadzą się do korpusu oblegaiącego *Moguncyą*.

*Berlin dnia 1go Stycznia n. s.*

Podług odebranych tu wiadomości, woyska Sprzymierzone dnia 20go i 21go Grudnia n. s. we czterech punktach weszły do *Szwaycaryi* sposobem przyiacielskim, to jest po *Schafhausen*, *Rheinfelden*, *Lajenburg* i pod *Bazyleą*. Awangarda, która do tego ostatniego miasta dnia 21go Grudnia weszła, składała się z 12,000 kozakow; część jey udała się natychmiast ku *Genewie* — Francuskie główne woysko stoi między *Dijon* i *Metz*.

Dezercya z twierdzy *Wesel* i ztamteyszych brzegow *Renu* jest bardzo wielka. Przed dwóma dniami 150 ludzi z 1 Officerem przeszli z *Wessel* na stronę Sprzymierzonych.

*Wyiątek listu z Berlina dnia 1go Stycznia n. s.*

Sto ośmdziesiąt tysięcy ludzi przeszło *Ren* pod *Dusseldorfem*, *Breisach* i *Bazyleą*. Trzydzieści tysięcy Rossyan i Austryakow udały się do *Genewy* — Szwaycarowie przez zawartą kapitulacyą oświadczyli się za dobrą sprawą. — Król Pruski przed dniem 1 Stycznia nie zamierzał sobie wyiechać z *Frankfortu* — Jen. *Tauenzien* stoi przed *Wittenbergiem*, i spodziewa się pierwiey opanować tę twierdzę, niżeli *Torgau*, podług kapitulacyi, wypróżniona będzie.

Pokoy z Danią jest już wiadomością Urzędową.

*Davoust* został odparty aż pod *Emsbüttel*. Szwedzi stoią w domach wieyskich, które otaczaią *Hamburg*, i główna kwatera J. K. W. Xięcia Szwedzkiego jest w jednym ogrodzie przed *Hamburgiem*.

*Bamberg dnia 22go Grudnia n. s.*

Pewny podróżny, który z *Paryża* przybywa, musiał wraz z innemi cudzoziemcami w oznaczonym czasu zakresie opuścić ziemię Francuską. Według jego powieści nieukontentowanie ludu tak w *Paryżu*, jako też w innych prowincyach Państwa z powodu wypadkow i trwania woyny, jest powszechne. Wieśniacy w kupach od 40 do 50 ludzi są zaciągani gwałtem do pracowania około szańcow przy twierdzach. Tenże podróżny w całey drodze z Paryża bardzo mało widział woyska.

*Augsburg dnia 31go Grudnia n. s.*

Tuteysza Gazeta donosi co następuie: „O Królu *Joachimie* mówią tu z pewnością, że on jest w dobrém bardzo porozumieniu z *Anglią*, i że ma ze wszystkiemi swoiemi woyskami i nawet ze swoim Dworem udać się do Rzymskiego kraiu pod pozorem formowania tam rezerwy. W całey *Toskanii* nie myślą bynaymniey o dopełnieniu nakazanego zaciągu do woyska. Wszystko jest w oczekiwaniu niespodzianych i wielkich wypadkow.

*Główna kwatera Kiel dnia 26 Grudnia n. s.*

Wysłano z Hamburga kilka statkow działowych w zamiarze opanowania okrętow, które sie były zgromadziły pod *Blankenese*. Aby temu przeszkodzić, Jen. *Walmoden* ruszył niejaki oddział woyska z jedném działem nad brzeg rzeki; zatym między tą flotyllą, która 8 sztuk dział niosła i naszym oddziałem powstał żywy ogień. Tym czasem 40 strzelcow Rossyyskich wsiedli na statki dla zahaczenia łodzi nieprzyiacielskich. Francuzi jednak nie ufaiac ani przewyższaiącey liczbie, ani korzyści wiatru, sądzili

bydź rzeczą bespiecznieyszą, nie czekaiąc attaku, odpłynąć na głębinę.

Na żądanie Króla *Duńskiego*, rozeym między woyskami Sprzymierzonemi i woyskiem Duńskiem do dnia 6go Stycznia został przedłużony. Jest to znaczne bardzo przedłużenie: lecz jakokolwiek ono może bydź niedogodnym interessowi Mocarstw Sprzymierzonych, nigdy jednak żałować nie będą, iż na nie zezwoliły, jeżeli w tym przeciągu czasu przyyśdź zdołaią do położenia zasad pokoiu. Szwecya podała Rządowi Dunskiemu korzystne warunki, i spodziewać się można, że tak dla własnego, jakoteż dla dobra powszechney sprawy, Dania ich nie odrzuci. Bezstronna Europa będzie umiała cenić tę nową ofiarę, którą Szwecya poświęca w jedyném życzeniu widzieć pokóy przywrócony *Północy*. *Norwegia* jest jey zapewniona przez uroczyste i niewzruszone traktaty. Są one wsparte na tak świętych zaręczeniach, iż Szwecya jest zupełnie przekonana i pewna odiąć na zawsze wpływowi polityki *Napoleona* półwysep Skandynawski.

Nadzieia pokoiu podniosła o sto procentu bieg papierów banku Duńskiego.

Wpośród zbliżonych nadziei pokoiu Flota kupiecka z Angielskich, Rossyyskich i Pruskich okrętow złożona była napastowana w *Sundzie* przez rozboynikow morskich, Francuzką i Duńską flagę noszących, i byłaby bez wątpienia wpadła w ich ręce, gdyby woienne okręty Szwedzkie w czas nie przybyły na jey obronę. Ładunek tey flotty był znaczney wartości i składał się po części z broni i z różnych sprzętow do uzbroienia woyska.

*Kiel dnia 24 Grudnia n. s.*

Stosownie do ogłoszonego dziennego rozkazu Marszałka *Davousta* od dnia 19go tego miesiąca wszystkie bramy i porty *Hamburga* zostały zamknięte. Dnia 20go wszyscy mieszkańcy, którzy się na sześć miesięcy żywnością opatrzyć nie mogli, jakoteż wszyscy cudzoziemcy, którzy ciągłego w tém mieście nie mieli pobytu, wyszli z *Hamburga*, i pod karą obeyścia się z niemi jako ze szpiegami, zabroniono im pod jakimkolwiek pozorem powracać do *Hamburga*.

Dla osłodzenia, ile możności, losu tych nieszczęśliwych, J. K. Wysokość Xiąże Szwedzki ogłosić rozkazał, iż ustanawia Kommissyą złożoną z 3ch członkow, to jest z jednego wyszłego Hamburczyka, jednego mieszkańca Lubeki i z jednego obywatela miasta *Bremen*, która potrzebnym natychmiast odzienia i żywności użyczy. Starcy, dzieci i kobiety w *Lubece* i w *Bremen* przyięte będą. Ci zaś mężowie, którzyby o oswobodzenie *Hamburga* wspólnie działać chcieli, opatrzeni będą orężem w *Oldeslohe*, lub w *Segebergu*. ( *z Zusch.*)

*Od niższey Elby dnia 20go Grudnia n. s.*

Xiąże Meklemburski *Gustaw*, który w jedney z poprzedzaiących bitew ranę odniosł, wyszedł zupełnie z niebespieczeństwa, i dnia dzisieyszego przybędzie do *Ludwigslust*.

Dwunastu obywateli, których Francuzi z *Lubeki*, jako zakładników z sobą uwiezli, powrócili niedawno do tego miasta.

W całym kraiu *Holsztyńskim* Rossyanie, szczególniey z powodu dawnieyszych stosunkow, bardzo przyiacielskim sposobem przyięci byli.

*Względem wypadków, o którycheśmy w poprzedniczym numerze donieśli, kładziemy tu ieszcze następny Biulletyn Xcia Szwedzkiego.*

Główna kwatera Kiel dnia 21 Grudnia.

Jenerał *Benkendorf* opanował *Gertruidenburg*, a dowodzący w téy twierdzy Jenerał Francuzki *Loranzey*, otrzymał wolne odeyście do *Francyi*, pod warunkiem niesłużenia przez rok cały przeciwko Sprzymierzonym.

Twierdza *Willemstadt*, z tak wielkim pośpiechem była opuszczona, iż nieprzyiaciel zostawił tu stoiących 20 działowych szalup — We wszystkich oswobodzonych miastach Hollenderskich mieszkańcy w massie formuią siłę zbroyną.

*Glükstadt* ( w Holszteynie nad Elbą ) iest oblężony. Jeżeli ta twierdza nie podda się, za pierwszym mrozem szturm do niéy przypuszczony będzie. Załoga w bliskości wsi *Jvenflöth*, założyła była bateryą od 4ch dział osmiofuntowych, którą 200 ludzmi piechoty osadziła. Batalion z Brygady Jenerała Boye opanował tę bateryą, i ścigaiąc iéy załogę aż pod ogień dział twierdzy, zabrał kilku jeńców.

Po uczynionych przygotowaniach do szturmu twierdzy *Friederichsort* woyska drugiéy brygady Jenerała *Posse* podstąpiły o 300 kroków od murów téy twierdzy. Po gwałtownym ogniu, który trwał przez dzień ieden i noc całą, i który żołnierze nasi z zimną odwagą, właściwą mieszkańcom Północy, wytrzymali, dnia 19go Kommendat twierdzy kapitulował. Znaleziono tu 101 dział, i wiele ammunicyi, pomiędzy którą od 4 do 500 centnarów prochu. Załoga oddała się w niewolą woienną. ( *z Gaz. Berl.* )

*z Botzen dnia 18go Grudnia n. s.*

W *Frankforcie* nad *Menem*, za ziechaniem się wszystkich wyższych Jenerałów Mocarstw Sprzymierzonych złożona została rada woienna, na którey miał bydź ułożony plan działań w następney kampanii. Jenerał *Bellegarde* około połowy tego miesiąca spodziewany iest do *Vicenza*. Zdaie się, iż do téy pory zawieszone są umyślnie wszystkie zaczepne działania w téy stronie. Od ostatnich brzegów *Hollandyi*, aż do granic *Szwaycarskich*, w tyle wielkiey i zwycięzkiéy Armii, formuią się nowe woyska, którym obrona Oyczystey ziemi poruczona będzie. Armiia Austryacko-Włoska, była iuż przed końcem Listopada doprowadzona blizko do 70,000 ludzi; teraz znowu na iéy wzmocnienie ciągnie 60 batalionów. *Ren i Adyga*, były to granice, na których wstrzymać się postanowiono, tak dla rozwinienia całey massy sił oswobodzoney *Europy*, iako też dla doświadczenia, czyli się nieprzyiaciel do układów o pokóy szczerze nie przychyli. Lecz ten czas zdaie się iuż bydź bliskim swoiego końca, a przybycie sławnego Ministra i wodza, którego ufność Monarchy, stawia na czele Armii Włoskiey, będzie zapewne w tych okolicach hasłem do wielkich wypadków.

Ze wszystkich stron przybywaią kupami dezerterowie i zbiegli konskrypcioniści, a szczególniey z tamtey strony jeziora *Guarda*, i z okolic *Brescia*. Od trzech tygodni przez samo miasto *Roveredo* przeszło ich 800.

*z Burg dnia 18go Grudnia n. s.*

Dnia 16go t. m. zrana o świcie, uderzył Jenerał *Lemoine* z 3ma batalionami 11go lekkiego, 2go, 4go, 37go i 46go półków liniowych, z 7. działami i nieco jazdy, w 4ch kolumnach na przednie straże Jenerała *Putlitza* pod *Pechau i Gübs*, na prawym brzegu *Elby* od *Magdeburga*. Po mężnym odporze, cofnęły się ostatnie przednie straże, dopóki woysko w linią pod broń nie wystąpiło. Major *Bornstedt* od 3go półku piechoty milicyi *Marchii Elektoralney*, zebrawszy 7 kompanii ( między któremi 4ry kompanie milicyi *Berlinskiéy* ) 2. działa i oddział jazdy, uderzył bardzo odważnie na nieprzyiaciela, i odparł go pod działa twierdzy. Nieprzyiaciel nie miał, na szczęście, czasu do rabowania; ponieważ ani kwadransu nie był w obu wsiach. Korpus Jenerała *Puttlitza*, w cale nie należał do walki, gdyż posuwaiąc się uyrzał iuż nieprzyiaciela zupełnie odpędzonego. Utraciliśmy kilku w zabitych i 32 ranionych; nie zabrano nam nikogo w niewolą woienną, a my poymaliśmy Oficera z 22go półku dragonów, i 13tu żołnierzy; prócz tego w odwrócie nieprzyiaciela, popądło w moc naszą kilku ranionych.

W tymże czasie uderzył nieprzyiacielski Jenerał *Joly* z 4ma batalionami, 4ma działami i kilkuset jazdy, na część korpusu Jenerała *Puttlitza*, na lewym brzegu *Elby* pod *Wollmirstedt*; lecz odparto go natychmiast pod działa twierdzy. Z tém wszystkiém miał on dosyć czasu do zrabowania iak nayszkaradniey tego miasta, gdzie pokrzywdzono wielu mie-

szkańców, a kilku raniono; pewien Oficer Francuzki zastrzelił wdowę po kaznodziei *Böttcher z Gersleben*, na łonie szanowney goletniey Xieni *Jagow z Wollmirstedt*, i skrzywdził okropnie tę damę. — Z przejętego doniesienia Jenerała *Joly* do Gubernatora *Lemarrois* okazuie się: iż wyprawa do *Wollmirstedt* przedsięwziętą tylko została, dla zabrania wódki; do czego iednakże nie miał czasu. Strata nasza iest nie znaczną, a i tu woysko nasze cofaiącemu się nieprzyiacielowi kilku ludzi w niewolę poymało.

*Z pod Wittenberga dnia 11go Grudnia n. s.*

Kommendant w Wittenbergu rozbierać każe domy, aby mógł dostarczyć drzewa załodze, a nie dawno zabrawszy mieszkańcom zapasy soli, sprzedawał im ią potém niezmiernie drogo. Blachę mosiężną, która pokrywała grób *Lutra* w Kościele Zamkowym, zabrali także Francuzi. Karol V. nietknął się grobu tego wielkiego Reformatora w czasie, kiedy szerzył się naymocniey zgubny płomień nienawiści religiyney; teraz, w wieku mniemanym Filozoficznym, nie wstydził się lud Francuzki tego nikczemnego łupu.

*z Frankfortu nad Menem dnia 16go Grudnia n. s.*

Wielkorządztwo tuteysze, ustawą swoią dnia 14go t. m. ogłosiło: iż miasto nasze z dawnym obwodem będzie niepodległém, i otrzyma wolną konstytucyą, pod Nayłaskawszą opieką Mocarstw Sprzymierzonych. Zalecono mianowanym iuż Woytom miasta: aby przez stosowne, i zbliżaiące się do dawney konstytucyi przełożenia, uczynili przygotowanie do ustawy powyżey namienioney. Obywatele *Frankfortscy*, oczekuią z wdzięcznością, pełni nadziei, nowego kształtu Rządu.

Przebywa tu Xiążę *Hessko-Homburgski*, *Austryacki* Jenerał Jazdy, który wyzdrowiał zupełnie z niebezpieczney rany, odniesioney pod *Lipskiem*. Pruski Jenerał Xiążę *Ludwik*, brat powyższego, ciężko raniony w teyże bitwie, leczy się w *Dessawie*. (*z G. Berl.*)

### Włochy.

*Od granic Weneckich dnia 19go Grud. n. s.*

Jeszcze dnia 17go Listopada kawaler *Siveroli* przybył do *Ankony*, aby iako Neapolitański Minister woyny zatrudniał się marszem i utrzymaniem woysk *Neapolitańskich*, które dawnieysze Kraie Papiezkie osadzać miały. Pierwsza kolumna tego woyska 5,000 ludzi wynosząca weszła dnia 21go Listopada do *Terracyny*, a dnia 2go Grudnia do *Rzymu*. Woyska te ucierpiały wiele przez dezercyą. Zdawały się one bydź przeznaczone do zabezpieczenia tak wschodnich, iako i zachodnich brzegów Kościelnego Stanu od spodziewanego lądowania *Anglików*, iednakże, iak utrzymuią osoby dobrze rzeczy świadome, wszystko to, iest tylko czczym pozorem, i Król Neapolitański, gdy czas przyydzie, oświadczy się za stroną Mocarstw Sprzymierzonych, a z Austryakami, którzy od zachodu nadciągną, wspólnie przeciwko Wice Królowi działać będzie.

Dnia 10go b. m. P. *Maracci*, Poseł Konfederacyi Szwaycarskiey przebywaiący w *Medyolanie*, udał się do główney kwatery Wice-Króla, aby mu o neutralności Szwaycarskiey oznaymił. Był on bardzo łaskawie przyięty, i dostał w podarunku tabakierę brylantami ozdobioną.

Dnia 5go Grudnia, załoga *Medyolanu* składała się tylko ze 400 ludzi; ani od strony góry *Simplon*, ani od *Genui*, nie okazywał się żaden ślad woysk rzeczywiście na obronę Królestwa przychodzących. Okolica pomiędzy *Mediolanem i Mincio*, była zupełnie z woysk ogołocona; tylko około *Brescia*, *Rocca d' Anso*, *i Salo*, stały poiedyncze bataliony. Konskrypcia z klass 5ciu lat ostatnich z wielkiém usiłowaniem, ale z małym skutkiem iest popierana; brakuie siły wykonawczey, albowiem Żandarmowie nawet do czynney służby powołani bydź musieli. W okolicach miast *Brescii*, *Bolonii i Ferrary*, przymuszano Lud z naywięksża surowością, aby się brał do oręża. Niemniey iednak dezercya z tych okolic nie tylko trwała, ale się powiększała codziennie. Opatrzenie żywnością twierdz iest uskuteczniane przez rekwizycye bez żadnego oszczędzenia; zupełny niedostatek pieniędzy i kredytu uczynił niepodobném zawarcie kontraktów o dostarczenie, i był przyczyną, iż aby nie podeymować kosztów przewozu, naybliższe okolice ze wszystkich swoich produktów ogołocone zostały.

### WIADOMOSCI ROZMAITE.

— Załoga twierdzy *Torgau*, która się przez kapitulacyą oddała w niewolą woienną, pozostanie w kraiach Pruskich.

— W Gdańsku znaleziono dział 500 i 40,000 sztuk broni — Dnia 1go Stycznia n. s., jak listy, prosto z *Gdańska* w *Rydze* odebrane, donoszą, załoga wyszła z twierdzy i broń złożyła. Po nastąpionych modyfikacyach w kapitulacyi tey twierdzy, Francuzi składaiący załogę w niewolą woienną udadzą się do Rossyi — Jenerał *Rapp* przez *Grodno* przeprowadzony będzie.

— Poseł Biskupa *Dalberga* w tym charakterze od Sprzymierzonych Monarchów nie został przyiętym, ale napowrót odesłanym.

— *Bazylea* dnia 21go Grudnia n. s. przez kapitulacyą woyskami sprzymierzonemi osadzoną została.

— Pewny posłaniec od Cesarza Austryackiego poiechał do Króla Neapolitańskiego.

— *Madisson*, według *Korrespondenta Pruskiego*, udręczony żalem i zgryzotą z powodu wszczętey woyny, ma bydź bliskim grobu.

— Król i Królowa Bawarscy, Królowa Fryderyka Szwedzka, i Margrabina Badeńska wyiechawszy z Karlsruhe widziały się z Xięciem Weymarskim w *Bruchsal*.

— Jak skoro Jenerał Hrabia *Wittgenstein* osadzi *Genewę*, gdzie się już woyska udały, tedy *Napoleon* od jedyney wygodney drogi do *Włoch*, nowo zbudowaney przez górę *Simplon*, odcięty zostanie.

— Gazeta Amszterdamska pod 5 Grud. zawiera przeiętą Instrukcyą W. Sędziego *Regnier* daną Trybunałom Francuskim, która jest godną uwagi: „W tym momencie przestrachu i trwogi, gdzie każdy, w którego tylko piersiach bije serce Francuza, niebespieczeństwem oyczyznie grożącém przerażony bydź musi.„ Po takim wstępie wzywa członków Trybunałów do zwrócenia osobistey uwagi i troskliwości, aby lud do obrony oyczyzny skłonić, i aby nowo nakazana konskrypcya trzechset piędziesiąt tysięcy ludzi, uskuteczniona bydź mogła — Instrukcya ta datowana 19go Listopada, a z jey treści widać, iż taiemną zostać była powinna. (*z Gaz. Ryzkiey Zusch.*)

— Hrabia *Bellegarde* przeieżdzaiąc przez *Insprück* na prozbę Kommissoryatu Jeneralnego, wydał następną odezwę:

**Tyrolczykowie!**

„Przybywam z główney kwatery N. Cesarza Austryackiego, iadąc przez wasz Kray dla obięcia dowództwa nad woyskiem przeznaczonem przeciw *Włochom*. To nayłaskawsze zaufanie iest wam rękoymią, iż prawdę mówię; prócz tego z dawnieyszych czasów znacie mnie i moie uczucia. Wszyscy Królowie i Xiążęta Niemieccy sprzymierzyli się; a wszyscy Niemcy połączeni iak nayściśley, przez układy z NN. Cesarzami Rossyyskim i Austryakim, tudzież Królem Pruskim, biorą się do oręża, dla pokonania powszechnego nieprzyiaciela, i ustalenia wolności *Niemiec* tam, gdzie obca przemoc tę powszechną podstawę ogólnego dobra zniszczyła.

„Z głębokim smutkiem dowiedzieć się musiałem dzisiay, za przybyciem do waszey stolicy: iż wy Tyrolczykowie znani iak naychlubniey z dawien dawna z waszey wierności Rządzcom, waszey rzetelności i odwagi, usiłuiecie zgwałcić Prawa rokoszem — Do czegoż bowiem to wasze powstanie? — w chwili, w którey wszystkie ludy, nie tylko zadosyć czynią potrzebnym wymaganiom ich Rządów, ale nadto ie uprzedzaią ochoczo, aby popierać tym usilniey świętą walkę maiącą nam powszechną przynieść spokojność? Wszystko się połączyło do tego celu; a wy

Tyrolczykowie powinniście z obowiązku przyłączyć się do hufców Bawarskich, abyście mieli udział w tey zaszczytney walce. Wszakże wspomnione hufce działaią wspólnie z Austryą, Rossyą, Prussami i całemi Niemcami. Powinniście bydź posłusznemi, i oczekiwać z ufnością końca téy stanowiącey walki, z któréy wyniknie i ustali się szczęście ludów.

„Przekonany, ile wasz terazniejszy postępek niepodoba się N. Cesarzowi Austryackiemu, moiemu Nayłaskawszemu Panu, przez miłość ku wam, i na żądanie Królewskiego jeneralnego Kommissarza Barona *Lerchenfelda*; wzywam was: abyście broń złożyli, spokoynie do waszych domów powrócili, i abyście się poddali urządzeniom Władz kraiowych. — Słuchaycie moiego głosu; niechay między wami spokoyność, porządek i prawa panuią, przez co nieochybną nędzę od waszego Kraju odwrócicie.

W Inspruku dnia 12go Grudnia 1813.

( L. S. ) ( Podpis ) L. J. *Bellegarde.*

Austryacki Feldmarszałek.

— Doniesienie pod dniem 14 Grudnia z *Inspruku* datowane, zawiera: iż wybuchły rozruch przez trudne do poięcia zaślepienie w samym zarodzie został zniszczony — Baron *Lerchenfeld*, przychodzący do zdrowia po ciężkiey chorobie, wezwawszy do siebie Deputowanych od Rokoszanów, równie tkliwą iak mocną wymową, przywiódł ich do posłuszeństwa. Rokoszanie wracaią spokoynie do domów swoich.

( *z Gaz. Berlin.* )

— Dnia 23 Grudnia n. s. przybył do Brunświku *Fryderyk Wilhelm*, Xiąże *Brunświk — Wolfenbüttel*, dotąd, od posiadania Xięstwa w Szląsku, nazywany Xięciem *Oels*, i który, przed 4ma laty w szybkim tylko przechodzie z hufcem Bohatyrów, odwiedził swoich wiernych poddanych. Mowę, którą ten Xiąże miał do ludu pełnego radości, zakończył wezwaniem wszystkich do oręża, za Sprawę powszechną *Niemiec* — Jest to naymłodszy z synow Xięcia *Karola Ferdynanda*. Przy łożu śmiertelném tego bohatyra, w jesieni roku 1806go, dway starsi bracia, stosownie do życzenia Oyca, przestawszy na pensyach, zrzekli się na rzecz naymłodszego swoich udziałow.

— Dnia 15go Grudnia n. s. Xiąże *Szwarzenberg* z główną kwaterą znaydował się w *Freyburgu* w Bryzgowii, a Hrabia *Wrede* w *Emmendingen*. — Tegoż dnia Cesarz Austryacki przybył do *Freyburga*, i wśród okrzykow ludu odprawił wjazd do tego miasta.

— Amerykanie, otrzymawszy w miesiącu Pazdzierniku niejakie korzyści, opanowali ważne zamki *Malten* i *Amherstberg* w Kanadzie. — Około tysiąca Amerykańskich awanturników bez upoważnienia Rządu, przez *Luizyanę* przeszli do *Mexyku*, i tam łącznie z Insurgentami znaczne korzyści nad stroną Hiszpanow odnieśli — Podług wiadomości z *Hawanny* woyska Amerykańskie 15go Września opanowały twierdzę Hiszpańską *Pensacola* w *Florydzie*, i wódz Amerykański dla usprawiedliwienia swego postępku, ogłosił, iż Hiszpanie Indyanów bronią i prochem opatrzywszy, stali się przyczyną zguby wielu Amerykanów. Flota Angielska, która stała w zatoce *Chesapeak*, na początku Pazdziernika opuściła to stanowisko, zapewne dla uniknienia burz i wiatrow w jesieni szkodliwych. — Nie lądowała ona nigdzie woyska na brzegu, i starała się tylko całą tę krainę utrzymywać w niespokoyności i trwodze, a tym sposobem przeszkadzać Amerykanom do uskuteczniania znaczną siłą zamysłow przeciwko *Kanadzie*.

— Senator Hrabia *Dejean* sam w swoiém doniesieniu Senatowi powiada: „iż lubo boleśną jest rzeczą *uwolnione* klassy znowu do oręża powoływać, jednakże nieodbite okoliczności wymagaią tych środków.” W samey rzeczy naród Francuski tym mocniey uczuie ten ucisk i niesłuszność, iż w 1808, kiedy pierwszy raz uwolnione klassy 1808 i 1809, do konskrypcyi powołano, Minister Woyny przyrzekł wyraźnie, iż to się więcey nigdy nie stanie; przyrzeczenie, którém teraz Francya wspomina z podwoyném roziątrzeniem.

— Dla zachęcenia Francuzów do uczynienia ofiary z 300,000 synów familii, Radca Stanu *Regnaud* pomiędzy iunemi, rzekł w Senacie: „Jakiegoż pokoiu spodziewać się mamy, jeżeli nie przymierza niewoli, albo pokoiu grobowców? Jak twarde i upakarzaiące warunki poda nam nieprzyiaźń Mocarstw Sprzymierzonych, mszcząc się za tę nawet wspaniałość, z jakąśmy im niegdyś podawali zasady traktatow„ — Bez wątpienia, gdyby Sprzymierzeni z podobną, jak Napoleon, wspaniałością zwycięstw swoich używać chcieli, Francuzi nie mogliby się spodziewać, tylko przymierza niewoli, albo pokoiu grobowców. Ale Wysocy Sprzymierzeńcy, w ostatniém nawet oświadczeniu wyrzekli: „iż życzą, aby Francya wielką, mocną i szczęśliwą była, i że nawet nie zaprzeczali jey większey obszerności granic, niżeli kiedykolwiek miała pod swoiemi Królami.” Tym sposobem dali wyraznie poznać, że przemiana szczęścia Napoleona nie wpływa bynaymniey na losy Francyi. — Hrabia *Cessac*, i Xiąże *Massa* (Regnier), którzy nie dawno do Rady Stanu powołani zostali, popadli byli, jak wiadomo, w niełaskę: pierwszy, według pism publicznych, za to, że jako Minister Administracyi woienney oparł się szkodliwym środkom puszczenia w bieg papierów maiących opłacać dostarczenia dla woyska; *Regnier* zaś, że jako wielki Sędzia, nie chciał oddadź do połykaiącego wszystko skarbu Napoleona, maiątku małoletnich osieroconych, tudzież summ depozytowych. Jest to dobrym znakiem, iż musiano na powrót tych ludzi do Rady powołać, a ich przykład innych patryotów ośmieli. ( *z Gaz. Berl.* )

Gazeta Berlinska z powodu, że niektóre pisma publiczne błędnie przywodziły zasady *Lunewilskiego* traktatu, umieszcza następną treść traktatów *Lunewilskiego i Amieńskiego.*

Przez traktat *Lunewilski*, między Cesarzem Niemieckim i Rzeczpospolitą Francuzką dnia 9go Lutego 1801 roku, zawarty, otrzymała *Francya*, oprócz *Belgium*, które iuż iéy traktatem w *Campo-Formio* odstąpione było, cały lewy brzeg *Renu*, a Francuzi wyrzekli się formalnie wszystkich twierdz na prawym brzegu leżących. Xiążęta Niemieccy, którzy przez odstąpienie lewego brzegu *Renu* krzywdę ponieśli, mieli bydź duchownemi posiadłościami w *Niemczech* wynadgrodzeni. We *Włoszech Austrya* otrzymała *Istrią*, *Dalmacyą*, miasto *Wenecyą*, i część Weneckich Krajów na wschodnim brzegu *Adygi*, tak, że *Werona i Legnago*, po obu brzegach tey rzeki zabudowane, pomiędzy *Astryą* i Rzecz-pospolitą *Cyzalpińską* podzielone zostały. Xiąże Modeński miał za swóy kray, który do tey Rzeczy-pospolitey był wcielony, otrzymać *Bryzgowią*, a Wielki Xiąże *Toskański* za swóy, który się dostał Xięciu *Parmy* z tytułem Królestwa *Etruryi*, miał pozyskać w *Niemczech* zupełne wynadgrodzenie. Rzecz-pospolita *Liguryyska*, *Batawska i Helwecka*, przez ten Traktat uznanemi były.

Pomiędzy Anglią i Francyą podpisany był pokóy w *Amiens* 25go Marca 1802. Anglia mocą tego Traktatu, oddawała wszystkie zdobyte osady, nawet przylądek dobrey Nadziei, *Trinitadę* Hiszpanom i *Ceylan* Holandyi; Kraie Porty *Ottomańskiey* były zapewnione, Rzecz-pospolita *7miu Wysp ziednoczonych* uznana, i *Malta*, pod różnemi modyfikacyami, zakonowi Kawalerów Sgo Jana Jerozolimskiego wrócona. Król *Ferdynand* był ieszcze w tenczas w posiadaniu obóyga *Sycylii*, Kraie Kościelnego stanu nietknięte, i *Luka*, za niepodległą Rzecz-pospolitą uważana — Przez osóbny traktat Rzecz-pospolita Francuzka dnia 24go Maia 1802. zapewniła Xięciu *Oranii* Biskupstwo Fuldeńskie, Opactwa *Korwey i Weingarten*, tudzież miasta *Dortmund i Buchhorn.*

*Dozwala się drukować — Z. Niemczewski Członek Komitetu Cenzury. W Drukarni Dyecezalney u XX. Missyonarzow*

DODATEK

## DONIESIENIE

1 W Xięgarni Józefa Zawadzkiego przy Akademii Wileńskiey, znayduie się do sprzedania. *Kalendarzyk Kieszonkowy* dla Dam i Kawalerów na rok 1814. Zawiera w sobie Zagadki, Szarady i Anegdotki, wiadomość odchodu i przychodu Poczt, tudziez Tabella odległości miast znacznieyszych od Wilna w Imperyum Rossyyskiém, iako téż i niektórych miast zagranicznych - - - cena złł. 1 gr. 20.

Kalendarz Scienny na rok 1814 - gr. 20.

Kalendarz Gospodarski na rok 1814. - gr. 20.

## DEKRET ROZBIOROWY.

3 Za rozkazem JEGO IMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego całą Rossyą &c. &c.

Z Dekretu Rozbiorowego maiątku niegdy JW. Tadeusza Czackiego Taynego Konsyliarza, orderow Polskich Kawalera na powadze Dekretu Sądu Głłgo Wołyńskiego 1813 dnia 3 8bra wypadłego na zjezdzie w mieście Porycku w Gubernii Wołyńskiey, Powiecie Włodzimirskim leżącym od dnia 24 Listopada roku tegoż między pozostałą i sukcessorami tegoż JW. Czackiego T. K. O. P. K. a Wierzycielami i Debitorami massy tegoż JW. Czackiego T. K. ogłoszonego, na żądanie strony Wypis w następnym brzmieniu:

Sąd Zjazdowy zważaiąc słuszne powody, tak JW. Czackiey, jako też Wierzycielow zbliżaiące rychleysze ukończenié dzieła Rozbiorowego, a tym samym przyśpieszenie satysfakcyi Wierzycielom, na ten koniec od Ur. Stefana Zukowskiego, obowiązek spisania Sumaryuszow, Dokumentow substancyą niegdy JW. Tadeusza Czackiego objaśniaiących, i Reiestrow rzeczy po tymże pozostałych na siebie przyymuiąceto, po spisaniu onychże Summaryuszow i Dokumengow; i za uprzedzaiącą Wierzycielom dla przeyrzenia kommunikacyą, przysięgi nie odmówić, zapewnia — Zaś JW. Czackiey po zaprzysiężeniu przez Ur. Zukowskiego w Sądzie swym na wierne spisanie rzeczonych Summaryuszow i Regestrow, na to, jako taż JW. Czacka, jakowe Dokumenta do wyiaśnienia substancyi męża swoiego JW. Tadeusza Czackiego u siebie mieć mogła, te do zapisania w ogólny Summaryusz Ur. Zukowskiemu oddała, zaś rzeczy do podobnego zapisania w Regestr równie podała, i nic na szkodę massy Wierzycielow, Debitorow i Sukcessorow swoich nie utaiła — a Wierzyciele, którzyby w zjechaniu znaydowali trudność, bądź niesposobność, albo mieszkaniem oddaleni, przed bliższym mieszkania swego Sądem, bądź Aktami komportacyą dopełnić chcieli na tę rotę: „Jako Dokumenta wszelkie do usprawiedliwienia długu i pretensyi do substancyi niegdy JW. Tadeusza Czackiego ściągaiących się rzetelnie Summaryuszem spisawszy, one przy przysiędze w naturze komportuią, a na szkodę massy i współwierzycieli, nic nie utaili —„ Na takowe odszczególnione roty przysięgę przed Sądem i Aktami któregokolwiek Powiatu wypełnić dozwala — O wypełnieniu którey przysięgi JW. Czacka i Wierzyciele w Sądzie stawić się nie mogący poświadczenia Urzędowe wraz z Summaryuszami na dwie ręce spisanemi, złożyć obowiązanemi są — &c. &c. &c. I na takowym postanowieniu swoiém dalsze dzieło w Dobrach tey Gubernii Wołyńskiey zastanawiaiąc, w porządku dozwolenia zaprzysiężenia komportacyi przed Aktami naybliższemi podług powyższego upewnienia Juryzdykcyą swoią końcem podania w Administracyą Klucza Brusiłowskiego z wolnością sprowadzenia Wierzycielom innego z strony swey Urzędnika na dzień trzydziesty pierwszy Grudnia roku teraznieyszego 1813 przenosi — a po załatwieniu w Dobrach Gubernii Kijowskiey Administracyi dla wypełnienia dalszych przepisow Dekretu Sądu Głównego i Likwidacyi Praw Wierzycielskich, uważaiąc czas następny zbliżaiących się Kon-

traktow, w którym wszelkie Juryzdykcye od Sądownictwa są zwolnione, więc dzień dwudziesty drugi Lutego Roku 1814. do zwrótnego przeniesienia teyże Juryzdykcyi tu do Miasta Porycka przeznacza, o tym zaś ziezdzie, aby Wierzyciele i dłużnicy obwieszczonemi byli, Sąd za odniesieniem się, gdzie należy, wiadomość do Gazet Kraiowych podać oświadcza

Sędzia Ziemski Powiatu Krzem: Piotr Sokoło-

Roku 1813. Dnia 9. Grudnia stawiąc się osobiście Ur: Jakób Kozłowski. Ten Akt Limity w Sprawie rozbiorowey Maiątku JW. Tadeusza Czackiego T. K. z zezwoleniem komportacyi Dokumentow Wierzycielom przed Aktami naybliższemi w Dobrach miasteczku Porycku przez Sędziego Ziemskiego Pttu Krzemienieckiego ferowany na papierze Stęplowym ceny kopieiek 50 wydany i podpisany, opłaciwszy pieczętne i Woskowe Poszliny do Akt Ziemskich Pttu Krzemienieckiego w oblatę podał.

Przyięliśmy : *P. Z. P. Krzem: Joachim Wincenty Kniaź Podhorski.*
*P. Z. P. Krzem. Wincenty Piniński.*
*P. Z. P. Krzem: Hilary Kamieński.*

## OSWIADCZENIE

3 Roku tysiąc ośmset jedynastego, miesiąca Decembra dziewiętnastego dnia.

Oświadczenie imieniem JWW, Piotra i Fortunaty z Klimańskich Zienkowiczow B. Chorążych Pttu Oszmiań: z następney okoliczności czyniące się, iż oświadczaiący się Zienkowiczowie z rzeczy nabycia Maiętności Dziegieniewa w Powiecie Oszm: leżącey u WW. JPP. Karola i Felixa Choieckich w roku tysiąc ośmset szóstym Marca pierwszego dnia W. Jmść Panu Karolowi Choieckiemu wydawszy Oblig na czer: złł: ośmset szczególnie dla zostawienia takowey summy na ewikcyą, gdy w późnieyszym czasie już to z zawodnego podania na Tabelli W. JP. Karola Choieckiego długow za Dekretami oczewistemi różnym Kredytorom, już to za Kwitami własnorecznemi i Assygnacyami przez tegoż Karola Choieckiego powydawanemi, summa cz: złł: ośmset ewikcyi ulegaiąca całkowicie na interessa tegoż Karola Choieckiego obróconą została. Nakoniec gdy Dekretem Sądu Podkomor: Exdywizor: w roku teraznieyszym tysiąc ośmset jedynastym, miesiąca Decembra pierwszego dnia w maiątku oświadczaiących się Dziegieniewie oczewiście ferowanym. po uczynionym przez tenże Sąd jeneralnym z tymże Karolem Choieckim obrachunku pomieniony Oblig na czer: złł: ośmset W. JP. Karolowi Choieckiemu wydany, jako przez ułatwienie tegoż interessu zaspokoiony, nie tylko skassowany, unikczemniony, i do powrótu dla oświadczaiących przeznaczonym został, lecz jeszcze z presuperuiących nad summę w Obligu wyrażoną przeborow złł: Pol: dwa tysiące, sto czterdzieście cztery, groszy dwadzieście cztery na tymże W. JP. Karolu Choieckim i wszelkim jego maiątku dla oświadczaiących się zasądzono; z powodu więc zaszłych z powyżey wyszczegulnionych okoliczności, jak oraz z powodu listownego tegoż W. JP. Karola Choieckiego pod datą roku teraznieyszego Novembra dwónastego uwiadomienia, iż Syn onego starszy Karol Choiecki pomieniony Oblig na czer: złł: ośmset wydany, taiemnie wywiozł, izby na takowy Oblig przez niewiadomość interessu nikt nie nabywał pretensyi, ani zawierzał kredytu, oświadczaiący się przezननieyszę w Aktach Ziem: Oszmiań: zapisuiące się ostrzeżenie, zawiadamiaią — Takowe Oświadczenie z polecenia JWW. Zienkowiczow B. Chor: Pttu Oszm: własną ręką podpisuię, Józef Zakrzewski Rotmistrz Pttu Oszm: Które to oświadczenie z Excerptem z protokułu Sądowego Processowego Ziem: Oszmiań: pod pieczęcią Urzędową Ziemską Oszmiań: stronie wydan.

Zgodno z Xięgami *Antoni Juraha Regent Ziem Oszmiań:*